

RAAP-RAPPORT 7180

Plangebied Ladle Preparation Building te Wijk aan Zee, gemeente Velsen en Beverwijk

Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek

Archeologie | Cultuurhistorie | Erfgoed

Colofon

Titel: Plangebied Ladle Preparation Building te Wijk aan Zee, gemeente Velsen en Beverwijk. Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek.

Versie: 20-03-2025

Auteur: [REDACTED]

Projectcode: TATA24LADLE

Bestandsnaam: RAAPrap_7180_TATA24LADLE_20250320

Autorisatie: [REDACTED]

ISSN: 0925-6229

RAAP

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

Telefoon: 0294-491 500

E-mail: raap@raap.nl

Website: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2025

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Tata Steel heeft RAAP in mei 2024 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Ladle Preparation Building te Wijk aan Zee in de gemeente Velsen en Beverwijk. Het onderzoek vond plaats in het kader van een omgevingsvergunning.

Op grond van de onderzoeksresultaten en onder verwijzing naar de doelstellingen, kunnen de volgende uitspraken worden gedaan:

- De geplande ingrepen reiken tot maximaal 5 m diep in het westen en tot maximaal 2 m diep in het oosten.
- Vanaf 30 m diepte geldt een niet nader te specificeren verwachting voor de aanwezigheid van resten van tijdelijke kampementen van jagers-verzamelaars uit de steentijd.
- Het niveau van de Oude Duinen kan worden verwacht vanaf 4,67 m +NAP, dat is vanaf 3,05 m -Mv
- In het grootste deel van het plangebied is de bodem van 0 tot 1,5 m diep verstoord. Onder enkele silo's bedraagt de verstoring 1,5 tot 3 m. Plaatselijk in de oostelijke helft van het plangebied – waar de bodem tot 2 m diep ontgraven gaat worden – is de bodem tot 3 m en dieper verstoord. In het zuidelijke deel bestaat minimaal de bovenste 3,42 m uit recente ophoging. Recent onderzoek meldt in het uiterste westen verstoringen tot meerdere meters diep.
- Vanaf de onderzijde van de aanwezige verstoring bestaat de kans op de aanwezigheid van afgedekte bodemhorizonten waarin resten van bewoning door landbouwsamenlevingen aanwezig kunnen zijn. Binnen het traject van de Oude Duinen en strandwallen kunnen resten worden verwacht uit de late ijzertijd tot de late middeleeuwen.
- Er bestaat een kans op de aanwezigheid van resten van Duitse luchtdoelstellingen.

Op basis van de resultaten van het onderzoek blijkt dat in het plangebied geen archeologische resten meer bedreigd worden door de voorgenomen bodemingrepen. Daarom wordt geadviseerd om in het plangebied geen vervolgonderzoek meer uit te laten voeren. In het oosten, waar de verstoring 2 m diep wordt, is een verstoring tot 3 m diep aanwezig. In het westen, waar de geplande verstoring 5 m diep gaat worden, blijkt uit resultaten van archeologisch veldonderzoek dat de bodem tot meerdere meters diep verstoord is.

Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Velsen en Beverwijk, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Inhoud

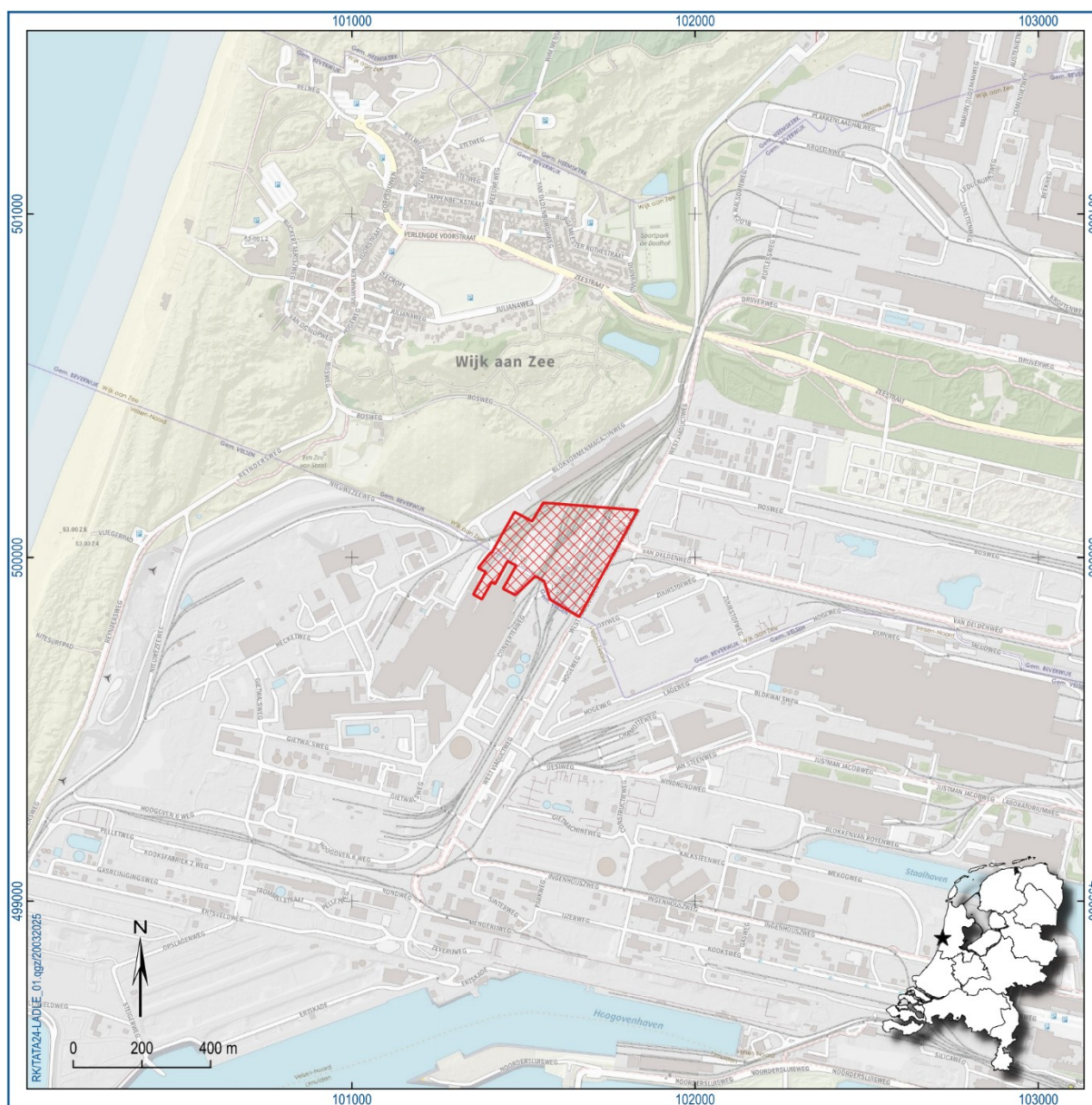
Samenvatting	3
Inhoud.....	4
1 Inleiding	5
1.1 Kader	5
1.2 Administratieve gegevens	9
1.3 Doel- en vraagstelling	9
2 Bureauonderzoek	10
2.1 Methode	10
2.2 Aardkundige situatie	10
2.3 Archeologische gegevens	16
2.4 Historische situatie	20
2.5 Huidige situatie	24
2.6 Toekomstige situatie	29
3 Gespecificeerde archeologische verwachting	30
4 Conclusies en advies	32
4.1 Conclusie	32
4.2 Advies	32
4.3 Tot slot	32
Literatuur	34
Websites/Digitale bronnen	34
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen	35

1 Inleiding

1.1 Kader

Aanleiding

In opdracht van Tata Steel heeft RAAP in mei 2024 een archeologisch vooronderzoek in de vorm van een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Ladle Preparation Building te Wijk aan Zee in de gemeente Velsen en Beverwijk (figuur 1). Het onderzoek vond plaats in het kader van een omgevingsvergunning.

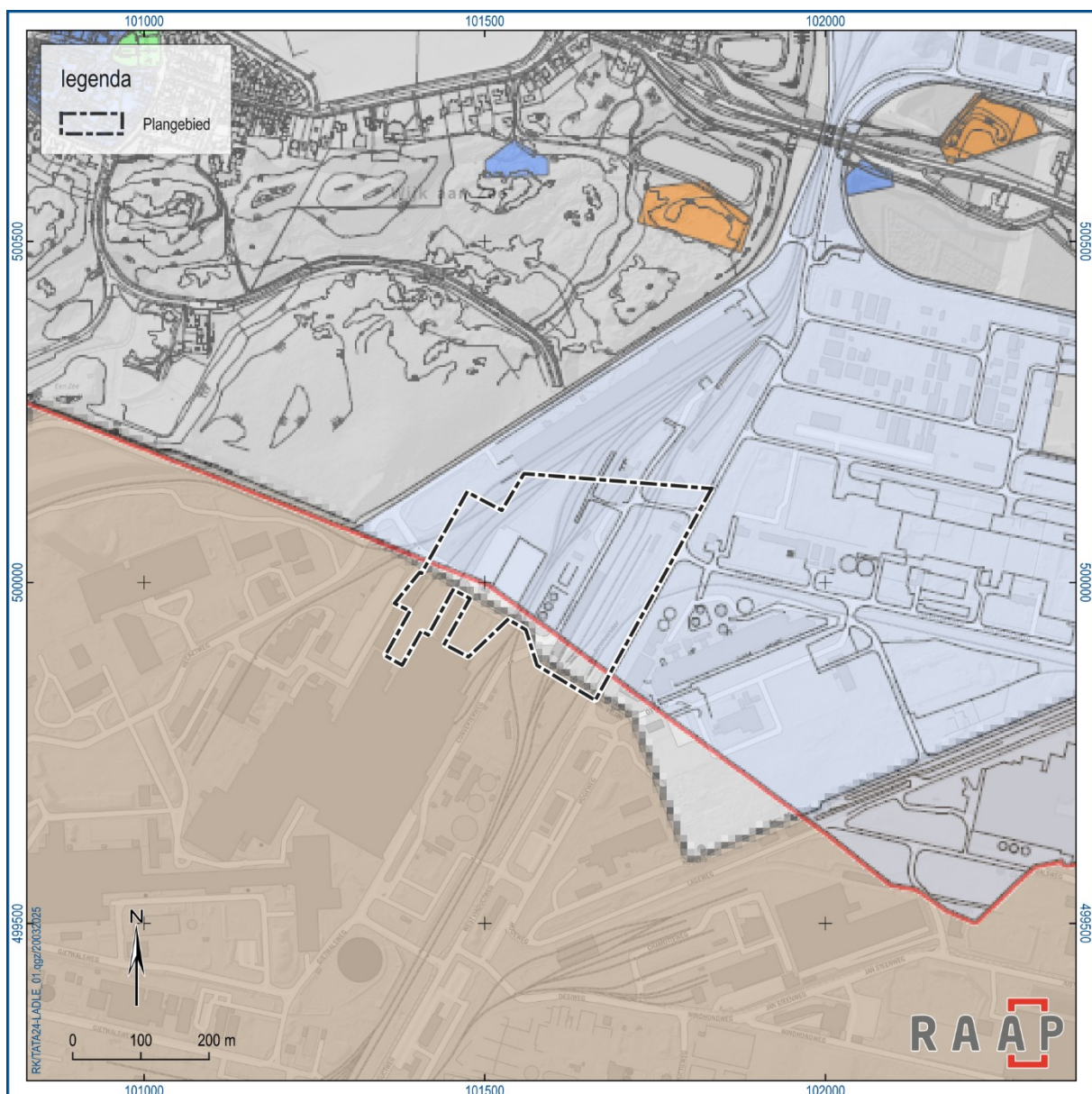

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).

Juridisch en beleidskader

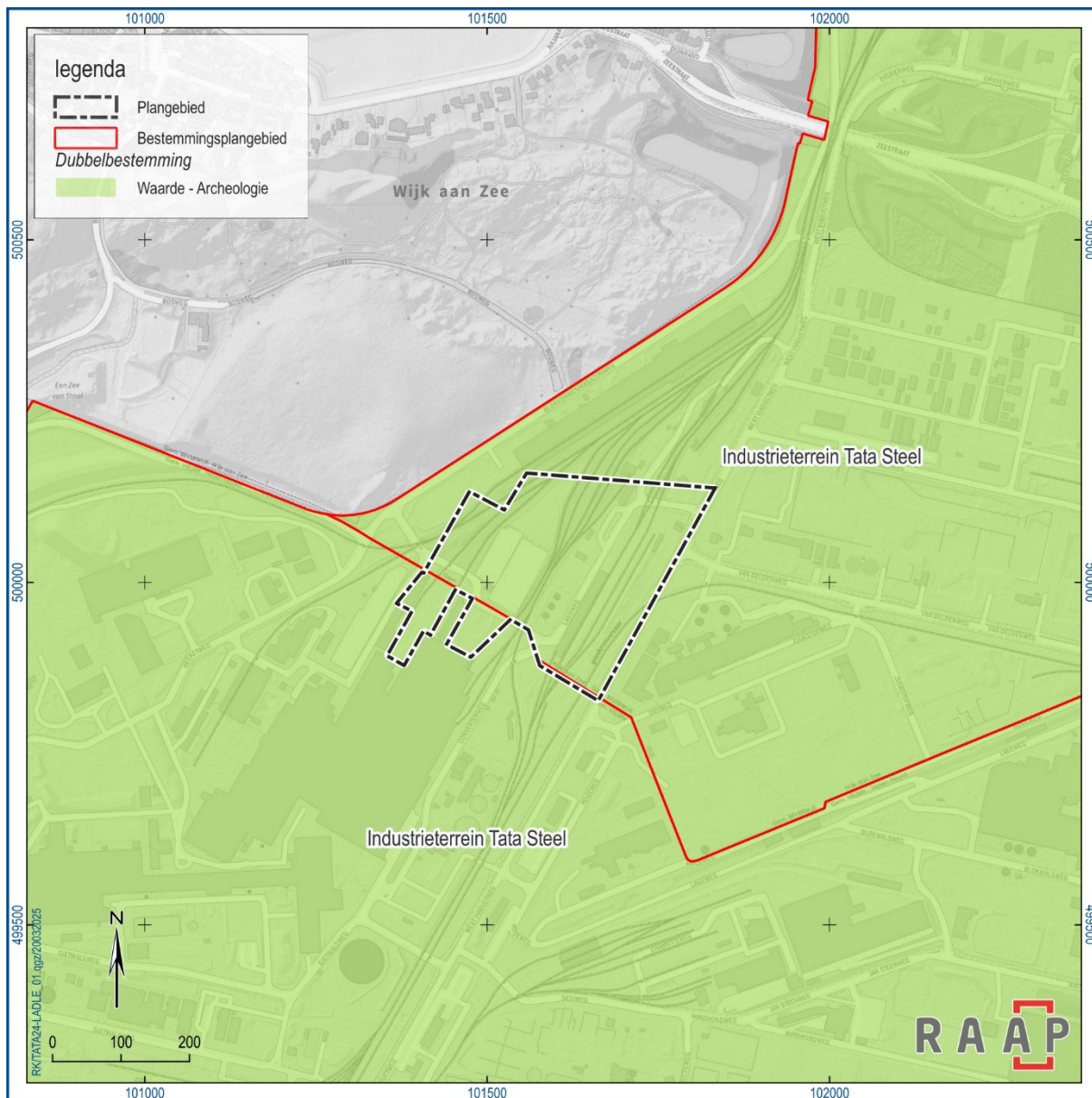
Het uitgangspunt voor dit onderzoek wordt gevormd door het wettelijk en beleidsmatig kader voor de ruimtelijke ordening en monumentenzorg. De gemeente is de bevoegde overheid die een besluit zal nemen over hoe om te gaan met de eventueel aanwezige archeologische waarden.

Op de archeologische beleidskaart van de gemeenten Beverwijk en Velsen ligt het plangebied in twee verschillende beleidszones. Het beleid hiervoor schrijft voor dat er bij bodemingrepen groter dan 500 m² en dieper dan 35 cm -mv (in Velsen) en groter dan 500 m² en dieper dan 40 cm -mv (in Beverwijk) een archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd. Waarschijnlijk als gevolg van een gemeentelijke grenswijziging, valt een deel van het plangebied in een zone zonder beleidscategorie (grijs in figuur 2).

Figuur 2. Beleidskaarten van de gemeente Beverwijk (in het noorden) en Velsen (in het zuiden).

Deze voorschriften zijn – zonder lacunes – verankerd in de bestemmingsplannen “Tata Steel” in beide gemeenten. Met dat verschil dat zowel in Beverwijk als in Velsen de vrijstellingsdiepte 60 cm -mv is geworden (figuur 3).¹

Figuur 3. Archeologische dubbelbestemmingen.

De ingrepen zijn groter dan de gehanteerde vrijstellingsgrenzen. Een archeologische onderbouwing met betrekking tot de eventuele aanwezigheid van archeologische waarden is daarom verplicht conform de vigerende bestemmingsplannen.

¹ Beverwijk: https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0375.BPtatasteel-OH01/r_NL.IMRO.0375.BPtatasteel-OH01_2.13.html; Velsen: https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0453.BP0200TATASTEEL1-1001/r_NL.IMRO.0453.BP0200TATASTEEL1-1001_2.11.html

Kwaliteitsborging

De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000, conform artikel 5.4 van de Erfgoedwet. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep. De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, vigerende versie), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), is door de minister aangewezen als norm.

RAAP is gecertificeerd voor de protocollen 4001 Programma van Eisen, 4002 Bureauonderzoek, 4003 Inventariserend veldonderzoek (landbodems), onderdelen proefsleuven en overig, alsmede 4004 Opgraven (landbodems).

Zie bijlage 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

1.2 Administratieve gegevens

Type onderzoek	Bureauonderzoek
Opdrachtgever	Tata Steel
Bevoegde overheid	Gemeente Velsen en Beverwijk
Plaats	Wijk aan Zee
Gemeente	Velsen en Beverwijk
Provincie	Noord-Holland
Centrumcoördinaten (X/Y)	101.582 / 499.997
Toponiem	Wijk aan Zee
Kadastrale gegevens	WIJ02 E 607
Oppervlakte plangebied	86.261 m²
Afbakening onderzoeksgebied	Tijdens onderhavig onderzoek is het plangebied inclusief een zone van 500 m rondom het plangebied onderzocht.
Onderzoeksperiode	Mei 2024
Uitvoerder	RAAP West
Projectleider	
Projectmedewerkers	-
RAAP-projectcode	TATA24LADLE
Archis-onderzoeksmeldingsnummer	5608832100
Beheer en plaats documentatie	RAAP regio West te Leiden en op termijn het provinciaal depot, Archis en e-depot.

Tabel 1. Administratieve gegevens.

1.3 Doel- en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting aan de hand van verzamelde informatie over bekende en verwachte archeologische resten. Deze onderzoeksfase betreft de eerste fase binnen het traject van archeologisch vooronderzoek dat als einddoel heeft de archeologische waarde van het terrein, dan wel de archeologische vindplaats vast te stellen.

Hiertoe is een aantal onderzoeksvragen geformuleerd:

- Hoe ziet de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?
- Welke gegevens met betrekking tot archeologische complexen in en rond plangebied zijn reeds bekend?
- Wat was het historisch landgebruik van het plangebied en wat is het landgebruik nu en wat is de invloed daarvan op de (verwachte) archeologie en (bodem)gaafheid?
- Wat is de gespecificeerde verwachting ten aanzien van nog onbekende archeologische waarden in het gebied? En wat zijn hiervan de prospectiekenmerken?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventuele archeologische resten?
- Op welke wijze kan bij de planvorming met archeologische resten worden omgegaan?
- Met de inzet van welke zoekmethoden kunnen verwachte resten systematisch opgespoord worden (zoeksleuven, booronderzoek, veldkartering, geofysisch etc.)?

2 Bureauonderzoek

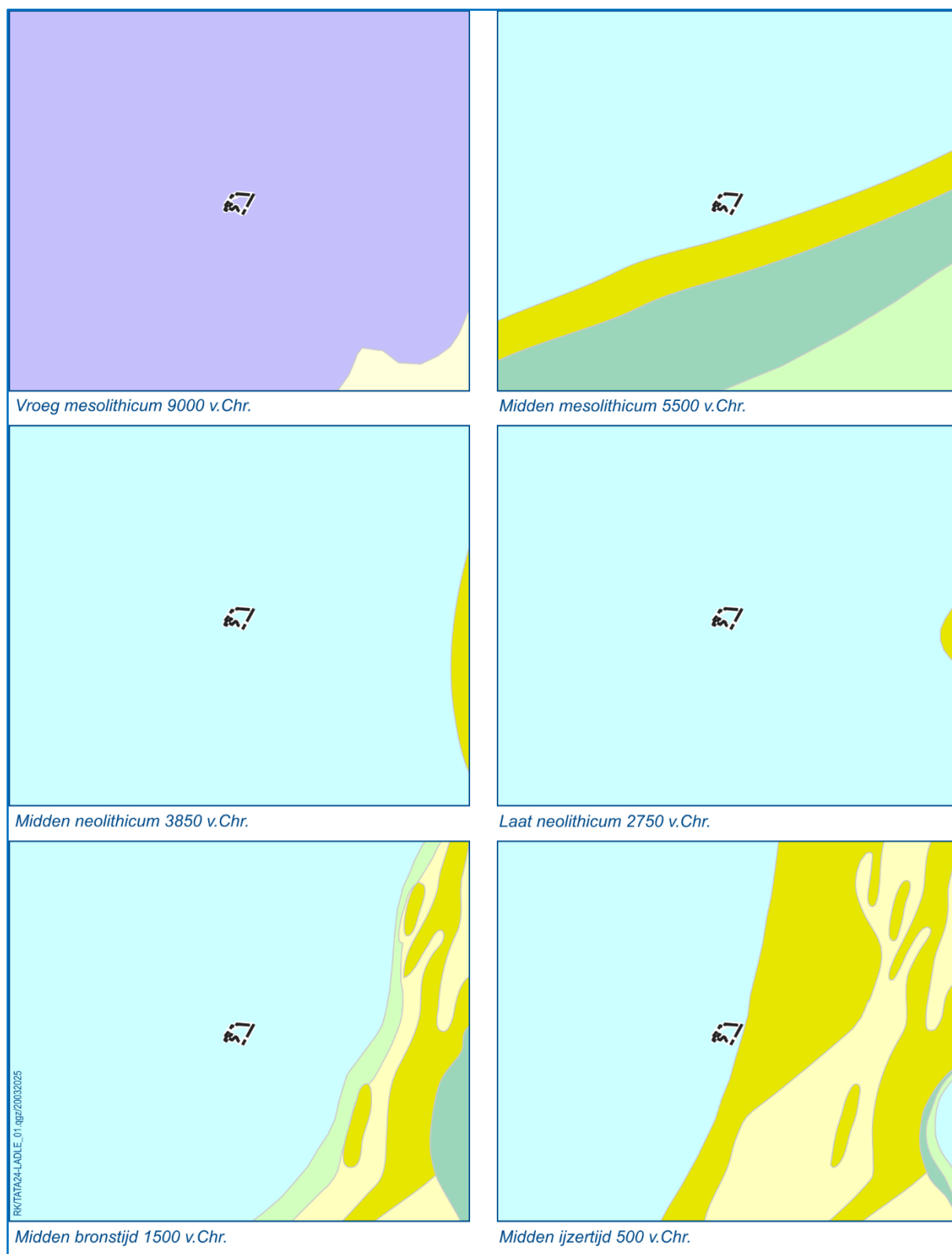
2.1 Methode

Het bureauonderzoek dient ervoor om – op basis van verschillende bronnen – inzicht te krijgen in de genese van het landschap, de bodemopbouw en de sporen die het menselijk gebruik in de loop van de tijd heeft achtergelaten. Met behulp van deze gegevens wordt een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld.

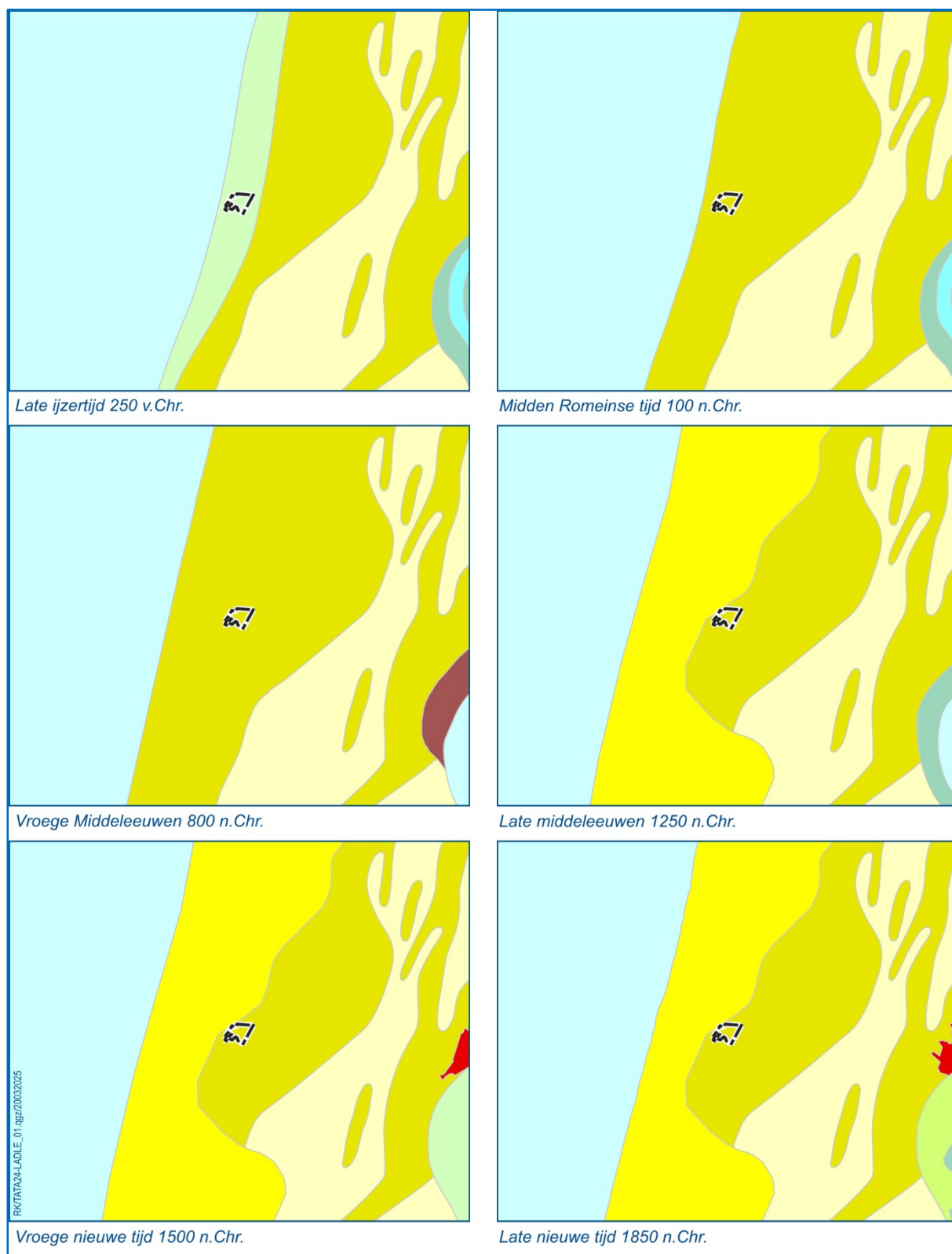
Naast de conform de KNA verplichte bronnen is door de gebiedsexperts van RAAP een beredeneerde keuze gemaakt uit betrouwbare bronnen die voor de archeologische verwachting relevante informatie bevatten (zie bijlage 2 voor de motivering). Daarvoor is gebruik gemaakt van de landelijk en voor RAAP digitaal beschikbare archieven. Voor de beschrijving van de historische situatie is gebruik gemaakt van hiervoor relevante informatiedragers. Voor de actuele metadata van de verzamelde gegevens (gemeente, plaats, etc.) wordt verwezen naar het van toepassing zijnde data-archief.

2.2 Aardkundige situatie

Aan het einde van de laatste ijstijd lag het plangebied op een zandige toendravlake die nu op ongeveer 22 m -NAP ligt. Met het einde van de ijstijd begon het huidige geologische tijdvak, het Holoceen, waarin het klimaat warmer werd, de zeespiegel steeg en het landschap sterk veranderde. Aanvankelijk vormde zich veen in het plangebied, dat daarna veranderde in een getijdengebied en tenslotte in zee kwam te liggen (figuur 4). Pas in de late ijzertijd kwam het weer op land te liggen, als gevolg van de zeewaartse uitbreiding van de kust. Vanaf de Romeinse tijd ligt het plangebied op een strandwal met Oude Duinen, in een kustzone opgebouwd uit hogere strandwallen en duinen, en lagere strandvlaktes. Vanaf ongeveer het jaar 1000 begon de kust zich weer terug te trekken. Het vrijkomende zand werd landinwaarts geblazen en vormde de Jonge Duinen. Het plangebied lag echter volgens de landschapsreconstructie te ver landinwaarts om afgedekt te raken door deze Jonge Duinen (figuur 5). Afgaande op historische kaarten hebben de Jonge Duinen zich echter wel uitgestrekt tot aan het plangebied en is de landschapsreconstructie gebaseerd op de lagere ligging van het huidige in de 20^e eeuw afgegraven en geëgaliseerde duingebied (zie § 2.4 historische situatie).

Figuur 4. Landschappelijke ontwikkeling van de laatste ijstijd tot en met de ijzertijd ([REDACTED], 2006).

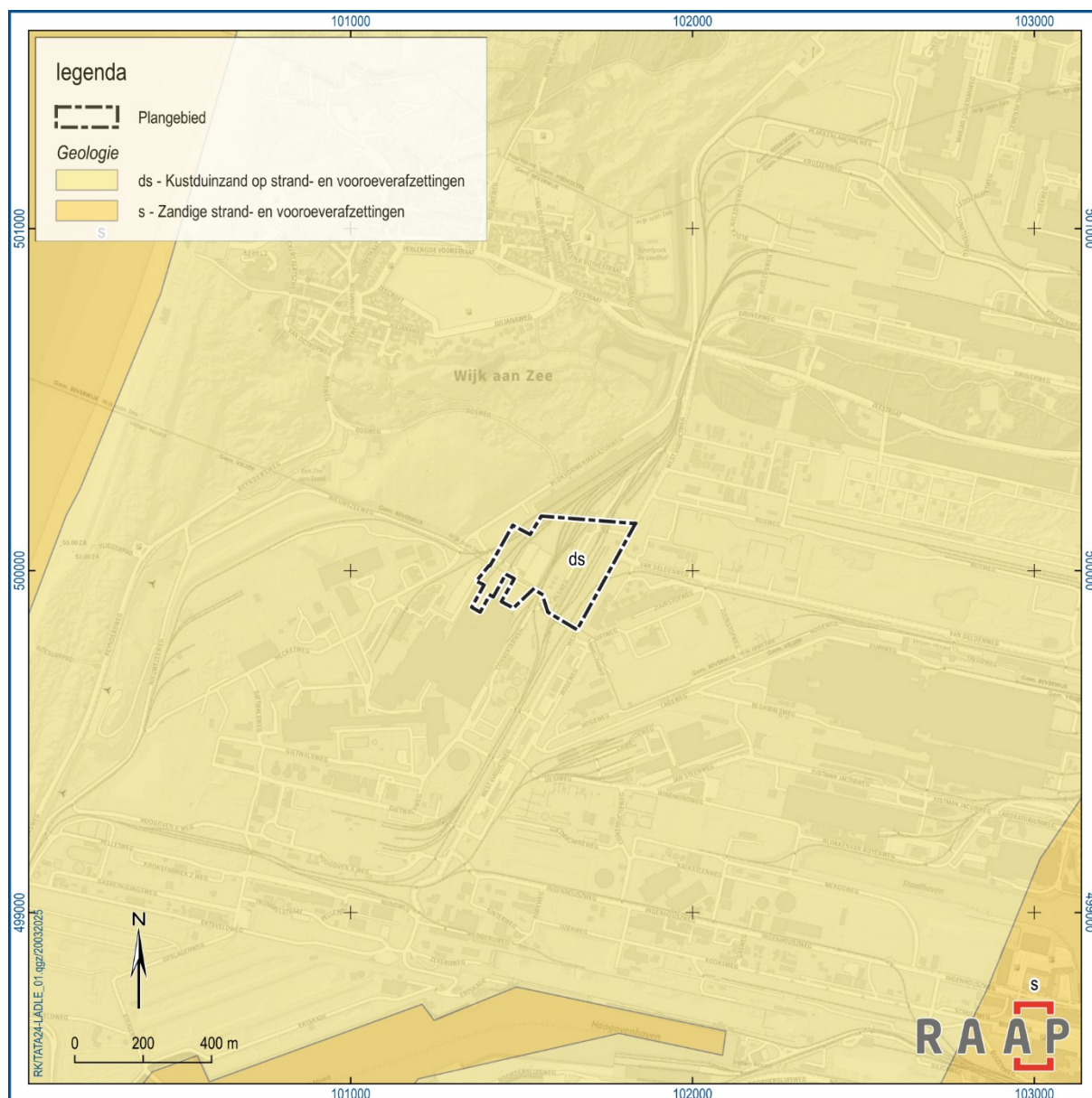
Figuur 5. Landschappelijke ontwikkeling vanaf de ijzertijd tot in de 19^e eeuw ([REDACTED], 2006).

Geologische situatie ²	Kustduinzand op strand- en vooroeverafzettingen (ds in figuur 6); Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Zandvoort.
Geomorfologische situatie ³	Vlakte ontstaan door afgraving en/of egalisatie van duinen of strandwallen (2M92; figuur 7)
Ouderdom geomorfologische structuur	Holoceen.
Bodemkundige situatie	Niet gekarteerd, maar afgaande op de omgeving waarschijnlijk kalkhoudende duin- en vlakvaaggronden in respectievelijk fijn en matig fijn zand (Zd20A en Zn50A; figuur 8).
Verwachte diepteligging van archeologisch relevante lagen	Op en/of in het duin- of strandzand, vanaf maaiveld.

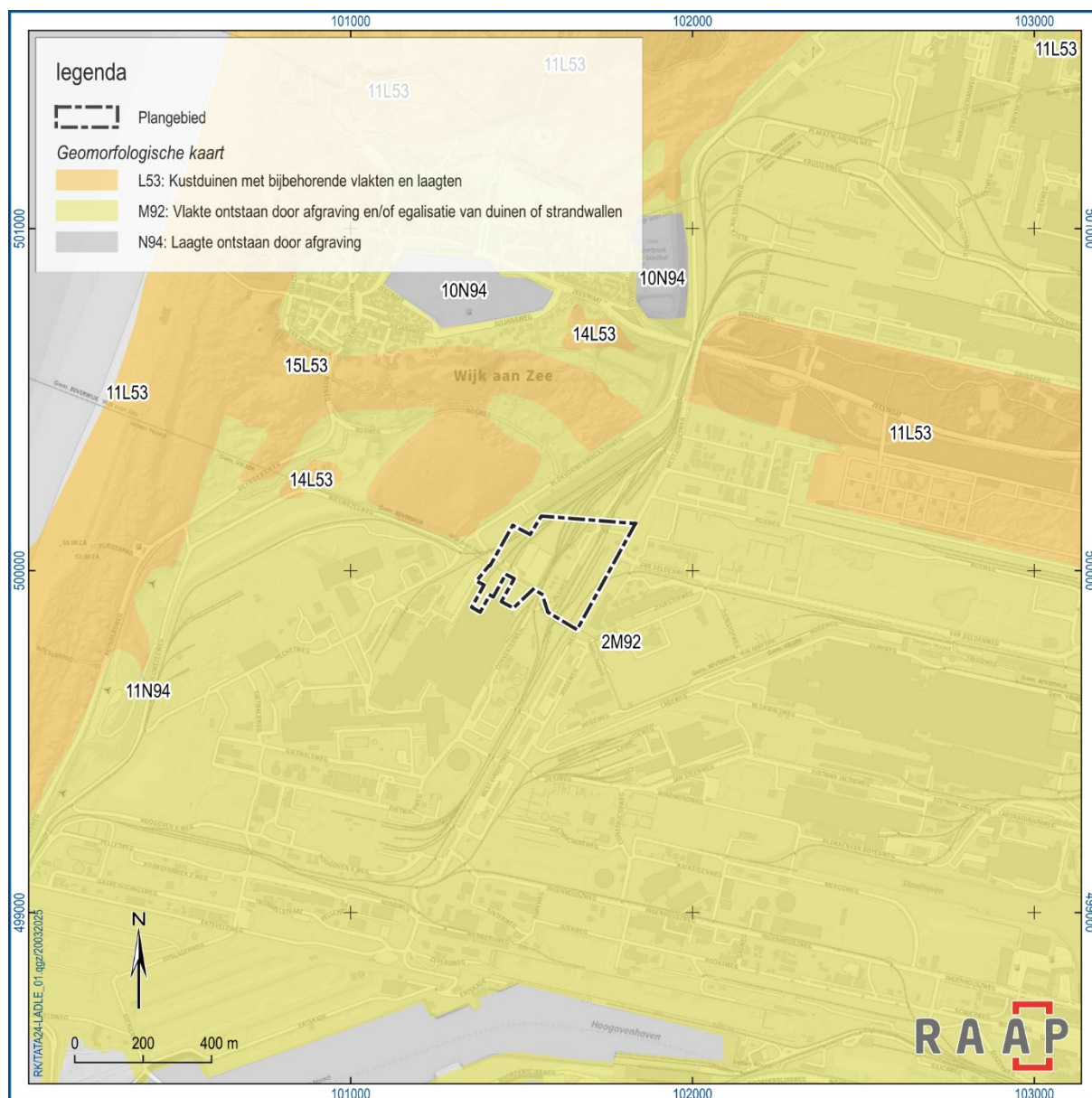
Tabel 2. Overzicht van geraadpleegde geologische, geomorfologische en bodemkundige kenmerken van het plangebied en de directe omgeving.

² [REDACTED], 2006; TNO, 2021.

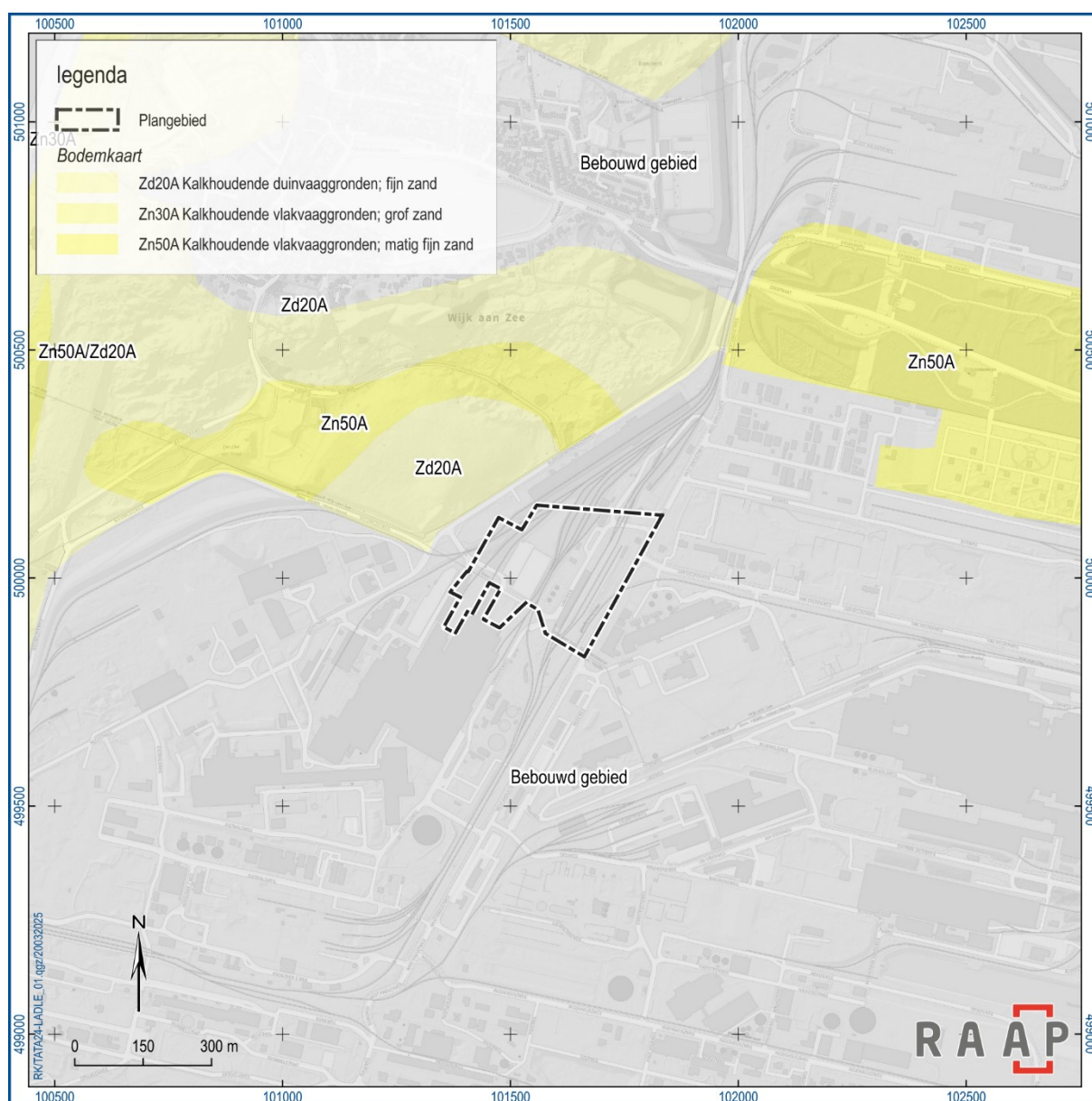
³ [REDACTED], 2004.

Figuur 6. Geologische kaart.

Figuur 7. Geomorfologische kaart.

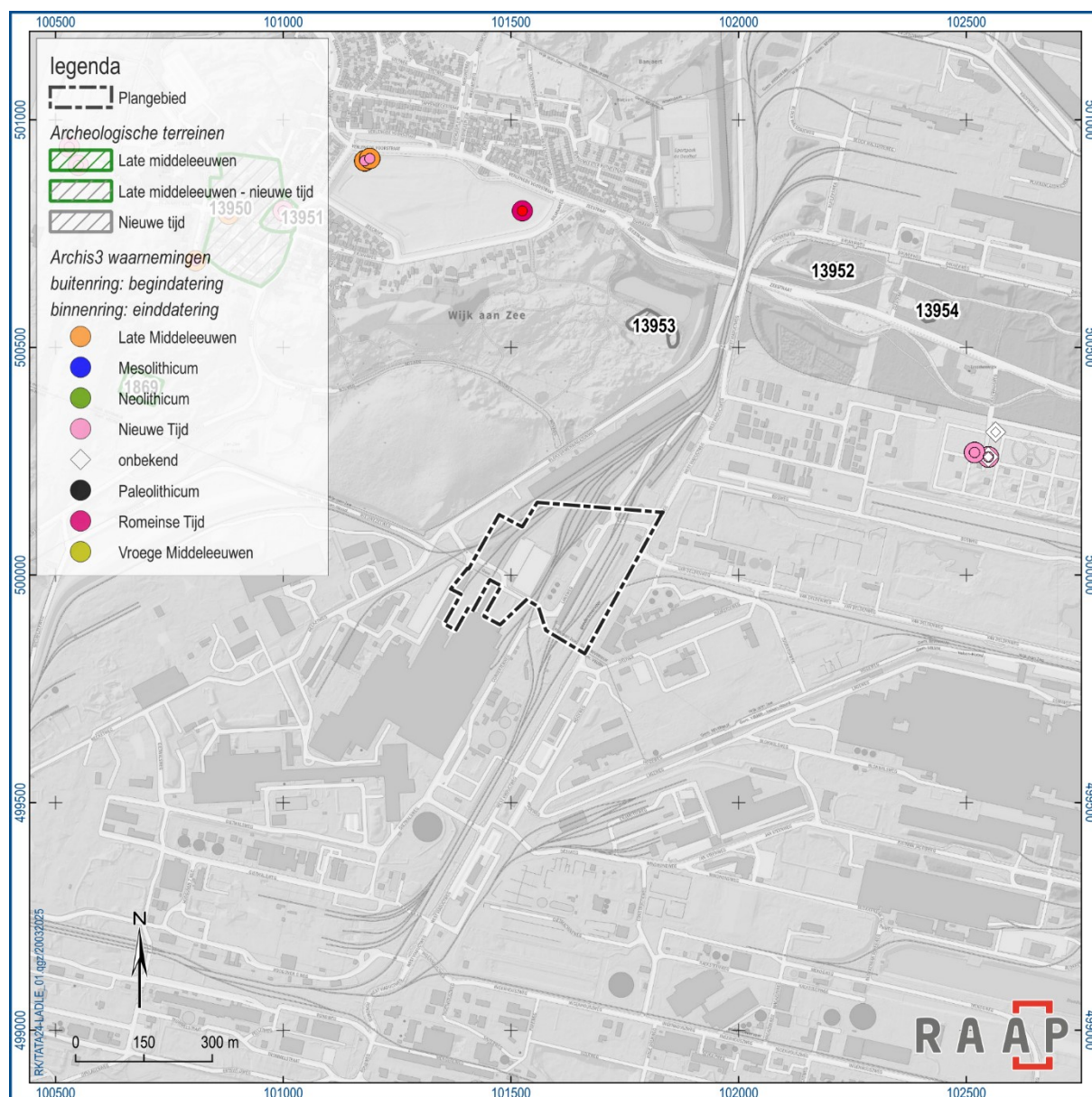
Figuur 8. Bodemkaart.

2.3 Archeologische gegevens

Bekende archeologische gegevens

In de directe omgeving van het plangebied zijn geen archeologische waarnemingen bekend, maar wel een archeologisch terrein (nr. 13953) net buiten het terrein van Tata Steel. Het betreft één van in totaal drie lunetten van de Linie van Beverwijk die als archeologisch terrein geregistreerd staan. De linie is gebouwd in 1800 naar aanleiding van de Engels-Russische invasie in de kop van Noord-Holland in 1799 met het doel het zuidelijker gelegen deel van Holland te beschermen tegen een vergelijkbare invasie. Terreinnummers 13952 en 13954, beide op het Tata Steel-terrein, wat verder weg van het plangebied, betreffen ook lunetten van diezelfde linie, die in totaal 24 lunetten telde, waarvan er acht op het terrein van Tata Steel lagen.

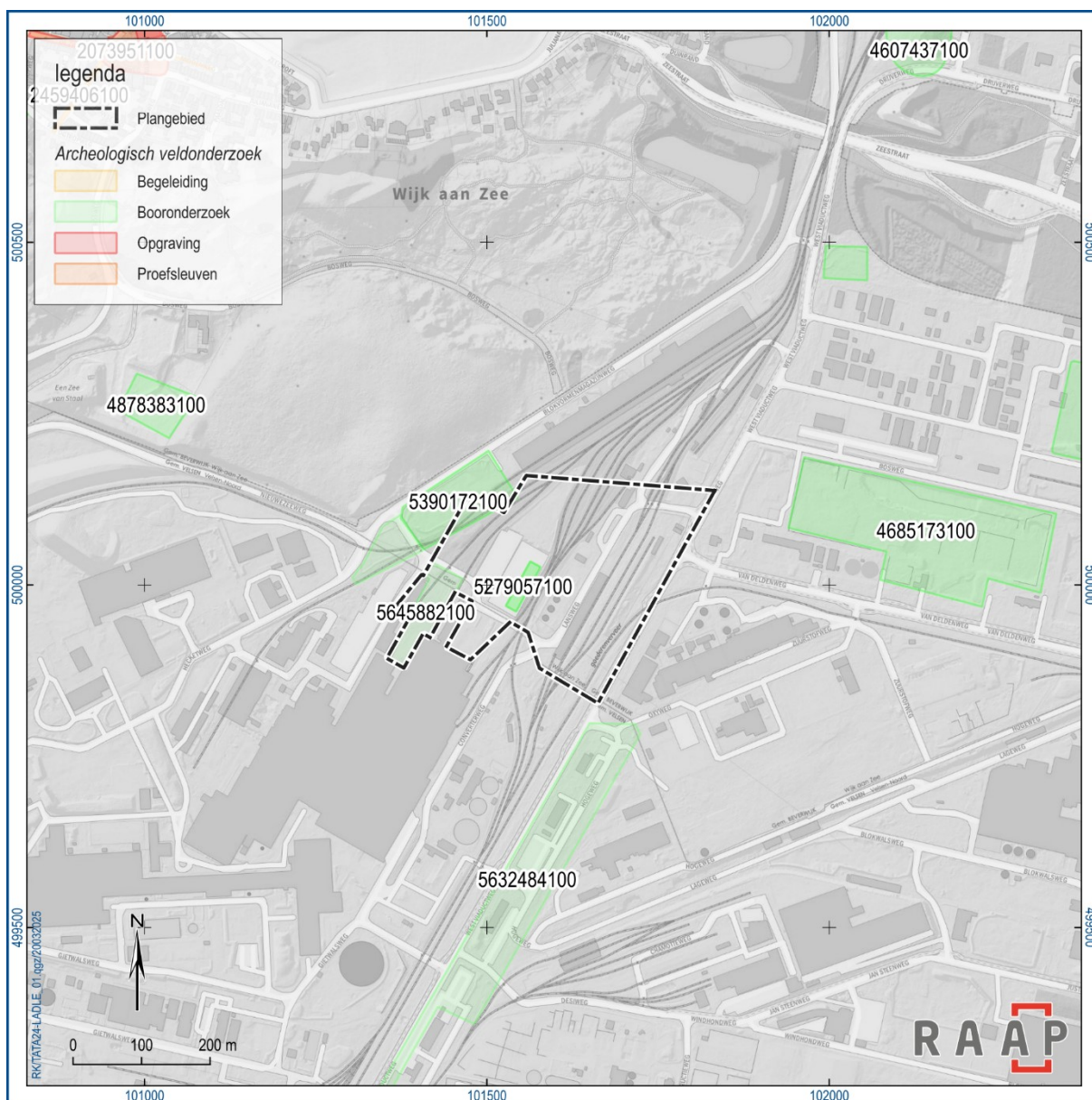
Archeologische waarnemingen in de wijdere omtrek wijzen op gebruik van het landschap door de mens in alle perioden vanaf de Romeinse tijd (figuur 9)

Figuur 9. Archeologische gegevens (Archis3).

Eerder in de omgeving uitgevoerd veldonderzoek volgens Archis 3

In en rond het plangebied zijn vijf eerder uitgevoerde archeologische onderzoeken geregistreerd in Archis3, de nationale archeologische database. Deze worden hieronder weergegeven in figuur 10 en in tabel 3 nader toegelicht.

Figuur 10. Eerder in de omgeving uitgevoerd archeologisch veldonderzoek (Archis3).

Zaakid.nr.	Resultaat / advies	Opmerking
4685173100	Onderzocht gebied verstoord tussen 0,15 en 0,65 m -Mv (7,3 tot 7,8 m +NAP). Hieronder Jonge Duinen met een top op 1,6 tot 6,37 m +NAP. Geen bodemvorming aangetroffen, wel een kalkloos niveau op 3,3 m -Mv (3,6 m +NAP) van circa 15 cm dik. Op een diepte van 2,9 m -Mv (ca. 4,17 m +NAP) is een veenlaag met zandbrokken aangetroffen. Advies: vrijgave.	Booronderzoek RAAP. ⁴
4878383100	Humeuze lagen in het Jonge Duinzand uit de late middeleeuwen en nieuwe tijd aangetroffen. Deze liggen tussen 4,5 – 4,9 m -mv (3,3 – 3,85 m +NAP). Een mogelijk potentieel niveau bevindt zich dieper dan 6 m -mv (circa 4 m +NAP). Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Advies: vrijgave.	Booronderzoek Antea. ⁵
5279057100	Onderzoek in het plangebied. Vanaf circa 3,7-4,67 m NAP zijn vegetatiehorizonten aanwezig in het duinzand, vermoedelijk de top van het Oude Duinzand. Plaatselijk – in een depressie – is veen gevormd. Vermoedelijke top van de Oude Duinen vertoont dan grote hoogteverschillen. Geen archeologische indicatoren in geanalyseerde monsters aangetroffen op 1 fragment houtskool na. Geen vindplaats. Advies: geen vervolgonderzoek.	Booronderzoek RAAP.
5295654100	Doublure van 5279057100 hiervoor.	Booronderzoek RAAP.
5390172100	Onderzoek deels in het plangebied. Jong Duinzand is verstoord en bevat geen archeologisch kansrijke niveaus. Vanaf 510 cm –mv (309 cm +NAP) komt Oud Duinzand voor tot een diepte van minimaal 600 cm –mv (219 cm +NAP). In de top van het Oude Duinzand komt een humeus niveau voor. Advies: vrijgave tot 4 m -mv, bij diepere ingrepen karterend booronderzoek.	Booronderzoek RAAP. ⁶
5632484100	Strandwalzand, oud duinzand en jong duinzand aangetroffen in boringen tot 8 m diep. In de top van het Oude Duinzand en daaronder humeuze horizonten en veenlagen aangetroffen. Deze zijn bemonsterd en leverden geen archeologische indicatoren op. Geen verwachting meer op archeologische resten uit de periode ijzertijd t/m middeleeuwen. Kans op resten uit Tweede Wereldoorlog nog wel aanwezig. Advies: vrijgave.	Booronderzoek RAAP. ⁷
5645882100	<i>“De ondergrond binnen het plangebied is tot grote diepte (over het algemeen meerdere meters) verstoord. Vier boringen konden niet tot de gewenste diepte worden doorgezet vanwege de aanwezigheid van een compacte laag ijzerslakken onder de asfaltverharding.”</i>	Booronderzoek RAAP. ⁸

Tabel 3. Overzicht van eerder archeologisch veldonderzoek in en rond het plangebied (Archis3).

Bekende archeologische gegevens uit andere bronnen

In het plangebied komen geen bestaande of verdwenen molens voor.⁹ Volgens de Indicatieve Kaart van het Militair Erfgoed ligt het plangebied in de zone van de *Atlantikwall*, een Duitse kustverdedigingslinie uit de Tweede Wereldoorlog. Geallieerde stafkaarten laten zien dat het plangebied in een relatief lege zone ligt temidden van allerlei stellingen en versperringen van de *Atlantikwall*. In het plangebied zijn drie stuks *light anti aircraft machine guns* opgesteld en door het zuidwesten loopt een *ground or overhead cable* (figuur 11).

⁴ [REDACTED] Coppens, 2019.

⁵ [REDACTED], 2021.

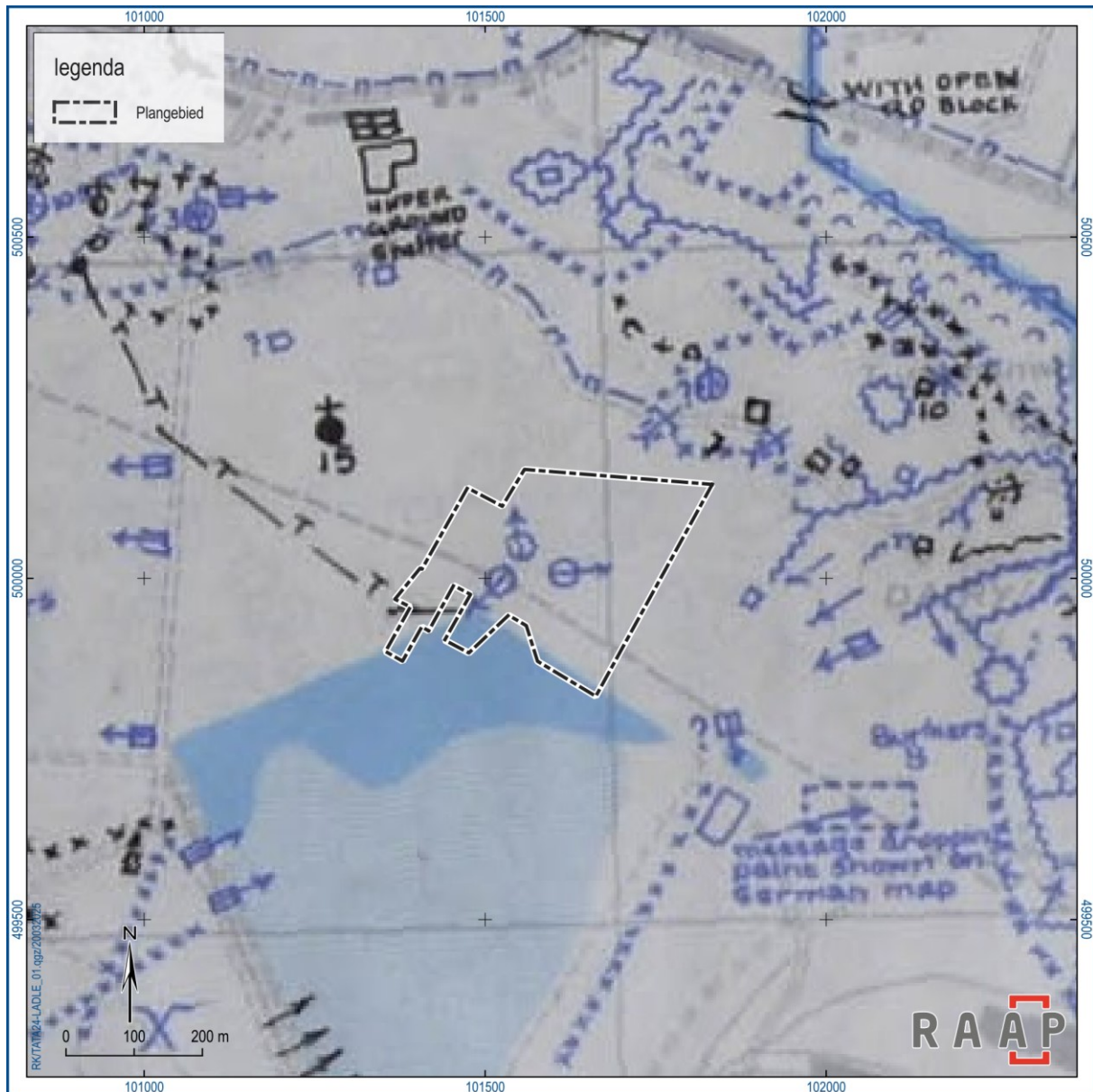
⁶ [REDACTED], 2023.

⁷ [REDACTED], 2024.

⁸ Geciteerd uit de eerste bevindingen in Archis3

⁹ Allemolenskaart.nl

De Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie van de provincie Noord-Holland biedt geen verdere extra informatie.¹⁰

Figuur 11. Geallieerde stafkaart (Canadian Overprint).

2.4 Historische situatie

Op basis van historische kaarten kan inzicht worden verkregen in het historisch gebruik van een gebied van na de late middeleeuwen tot begin 20e eeuw. In die periode was men veel minder dan daarvoor gebonden aan de (on)mogelijkheden die het natuurlijke landschap bood voor bewoning en andere vormen van landgebruik. Het historisch gebruik zegt daarmee iets over de archeologische potentie van

¹⁰ <https://geoapps.noord-holland.nl/GeoWeb/Viewer/?app=d46e98fbf40849859f712b54acf92977>

het gebied. Daarnaast kan het informatie leveren over eventuele bodemverstoringen die in het verleden hebben plaatsgevonden.

Begin 17^e eeuw ligt het plangebied nog in woest duingebied en wijst niets op bebouwing of bewoning. Het aangegeven reliëf lijkt te wijzen op Jonge Duinen (figuur 12).

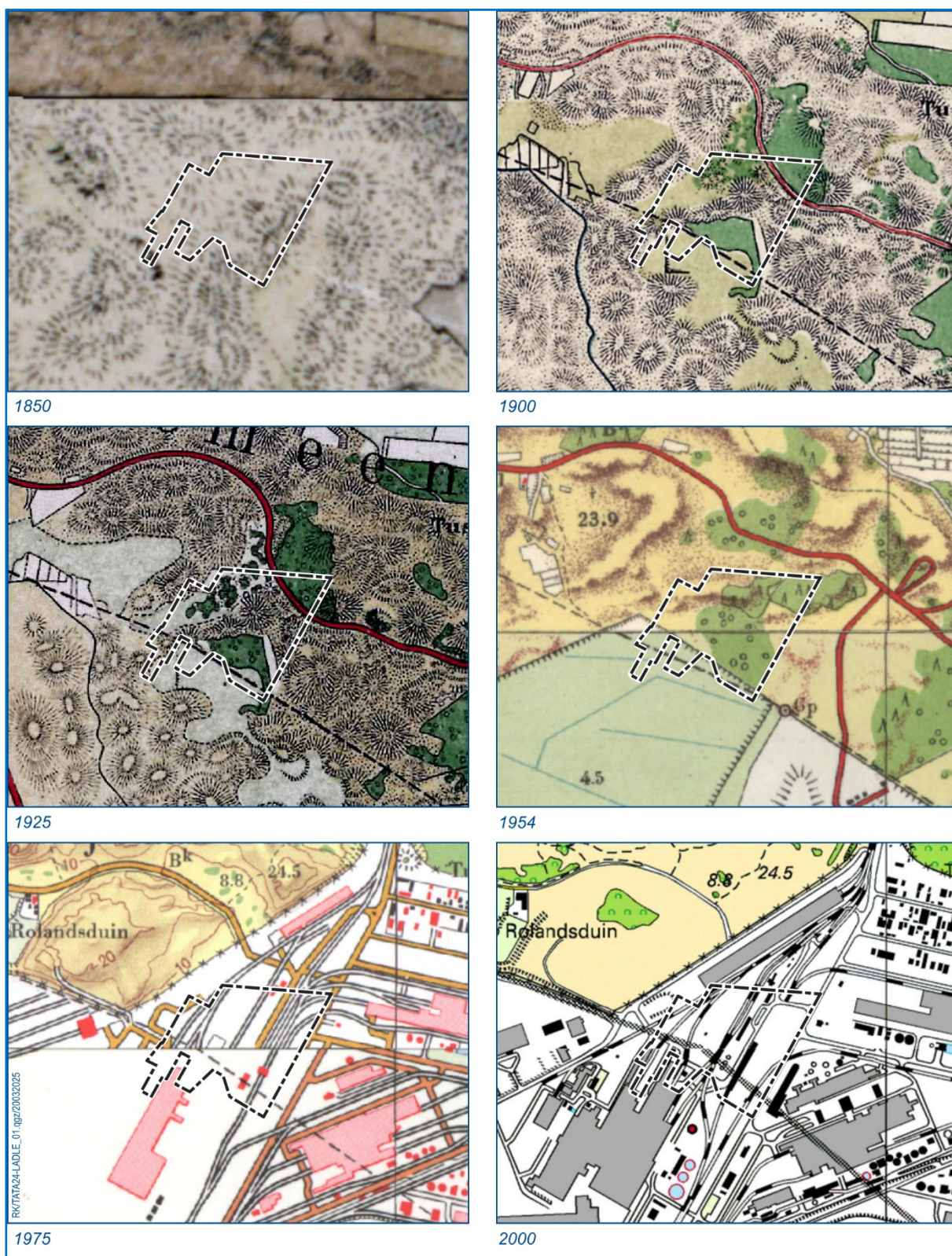
Figuur 12. Globale ligging van het plangebied (rood) op de Kaart van [redacted] Colom uit 1639. Het noorden is rechts.

Begin 19^e eeuw is op de kadastrale minuutplan niets aangegeven ter plaatse van het plangebied, maar percelen in de omgeving zijn wel zichtbaar. Aangezien dit kadaster voornamelijk is opgesteld voor belastingdoeleinden, zal het ter plaatse van het plangebied gegaan zijn om woeste, ongebruikte grond (figuur 13).

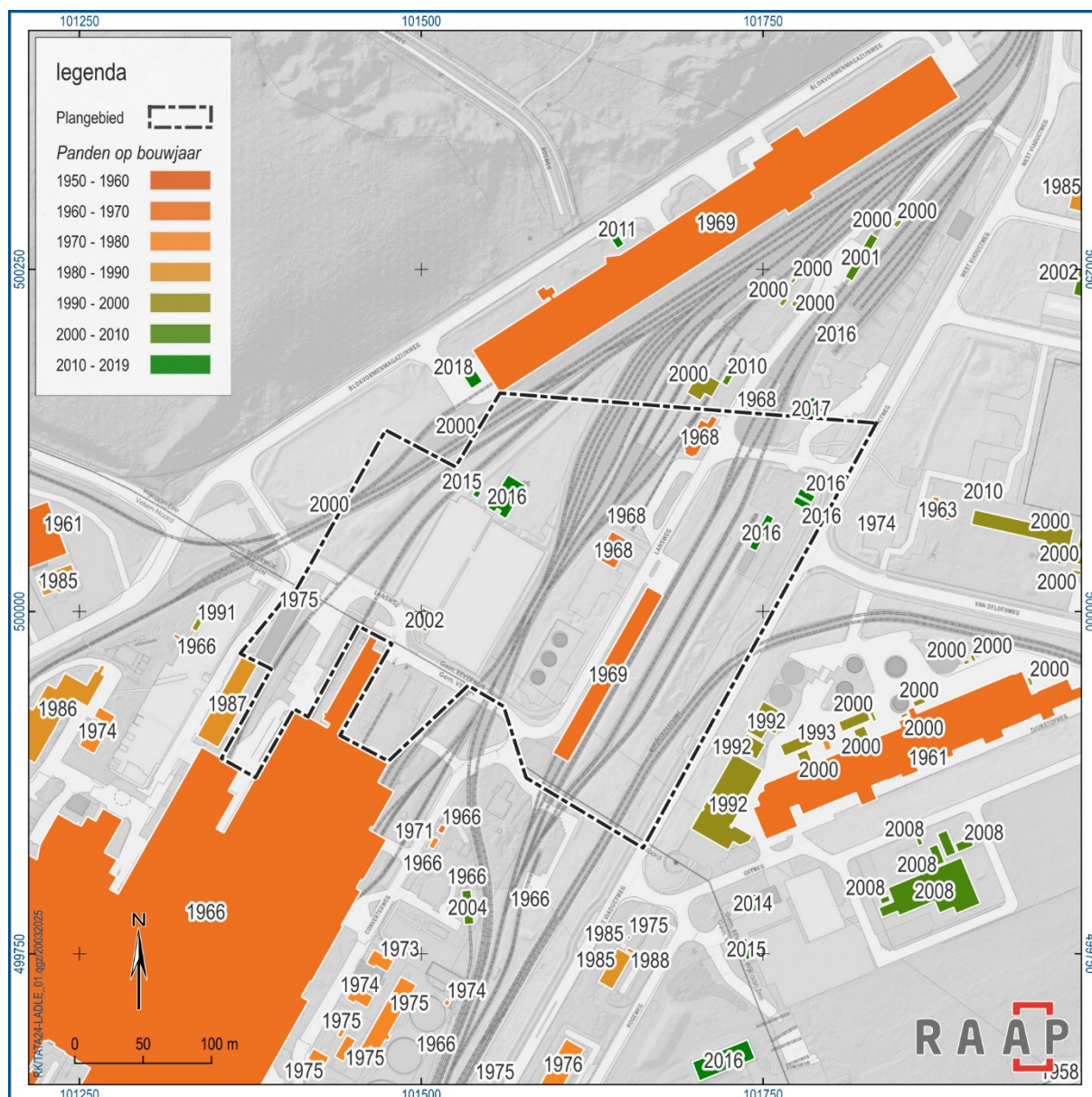
Figuur 13. De kadastrale minuutplan van 1832. In rood de globale ligging van het plangebied.

Deze situatie blijft lange tijd stabiel. Topografische kaarten uit de 19^e en 20^e eeuw laten zien dat het plangebied in 1850 nog steeds in duingebied ligt met reliëfvormen die duidelijk wijzen op Jonge Duinen. Op de kaart van 1900 is te zien dat stukken land in gebruik genomen worden als bos en mogelijk zijn geëgaliseerd. Pas medio 20^e eeuw wordt de zuidelijke rand van het plangebied bij het terrein van Hoogovens getrokken. Dit is te zien aan het kaartbeeld van 1954. Deze zuidelijke rand ligt in dat jaar in een weidegebied met een maaiveldhoogte van 4,5 m +NAP. Het gebied wordt daarna geheel door Hoogovens in gebruik genomen, wat voor het eerst op de topografische kaart van 1975 te zien is aan de vele sporen die door het gebied lopen en enkele panden. Deze situatie blijft zo tot recent (figuur 14).

Figuur 14. Het plangebied op diverse historische topografische kaarten uit de 19^e en 20^e eeuw.

In het plangebied komen geen gebouwde historische waarden voor. De nu bestaande panden stammen uit de periode 1968 – 2016 (figuur 15).

Figuur 15. Panden op bouwjaar.

2.5 Huidige situatie

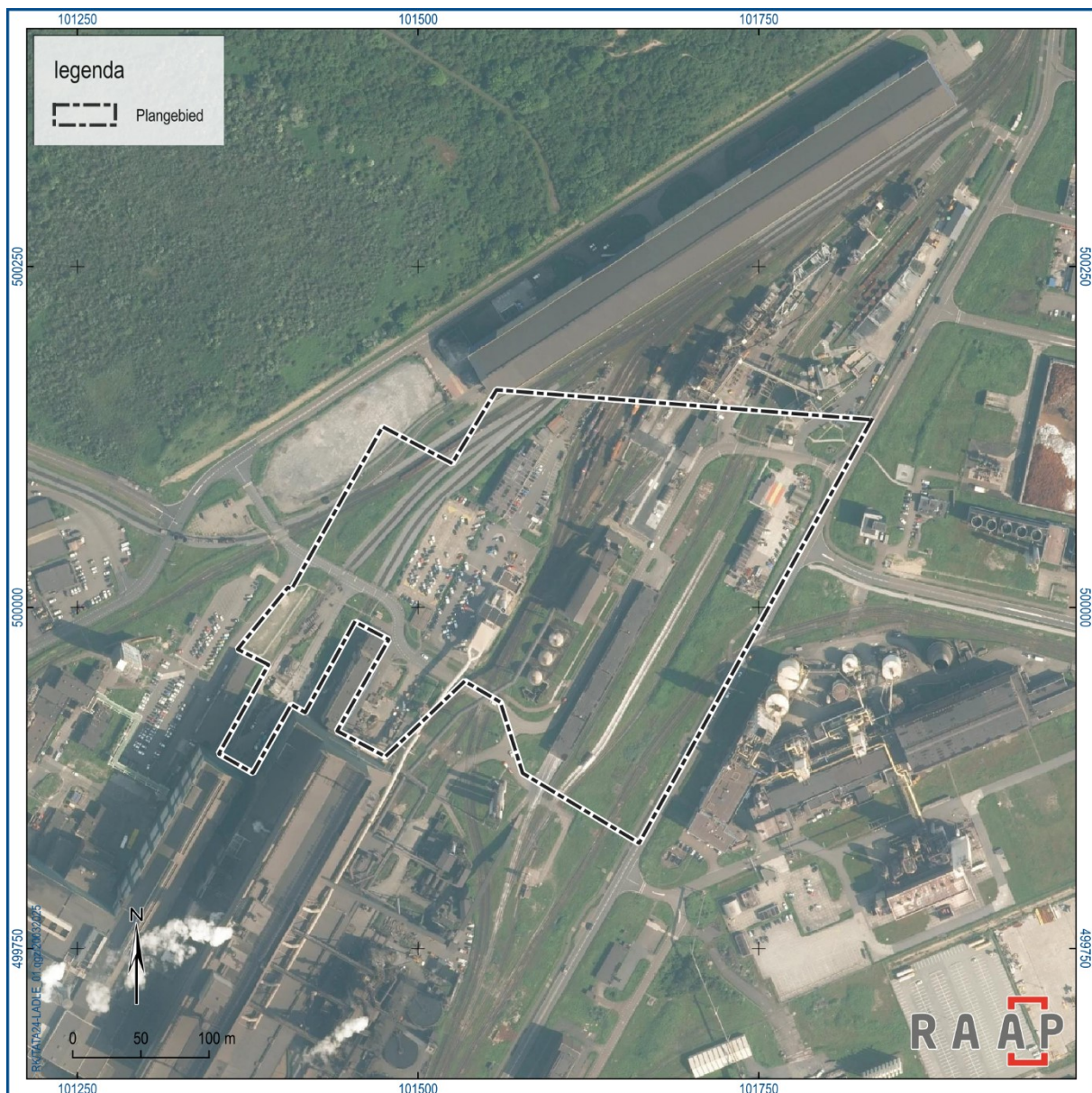
Aan de hand van actuele gegevens van recente luchtfoto's, Google Street View, locatiebezoek en navraag bij de opdrachtgever zijn de onderstaande zaken over de huidige situatie te melden.

Huidig grondgebruik	Industrieterrein: bebouwd, spoorlijnen, braakliggend terrein (figuur 16).
Hoogteligging maaiveld	7,72 – 8,63, plaatselijk (noordwestpunt) 17,28 m +NAP (figuur 17). De zuidelijk rand van het plangebied lag in 1954 in een weidegebied met een maaiveldhoogte van 4,5 m +NAP. De huidige maaiveldhoogte ter plekke is minimaal 7,92 m +NAP, wat inhoudt dat hier recent is opgehoogd met minimaal 3,42 m.
Verstoreningen	Het grootste deel van het plangebied is volgens een inventarisatie van bodemverstoreningen op het industrieterrein door Tata Steel verstoord van 0,0 tot 1,5 m -mv. Langs de oostrand, in het zuidwesten en ter plaatse van een

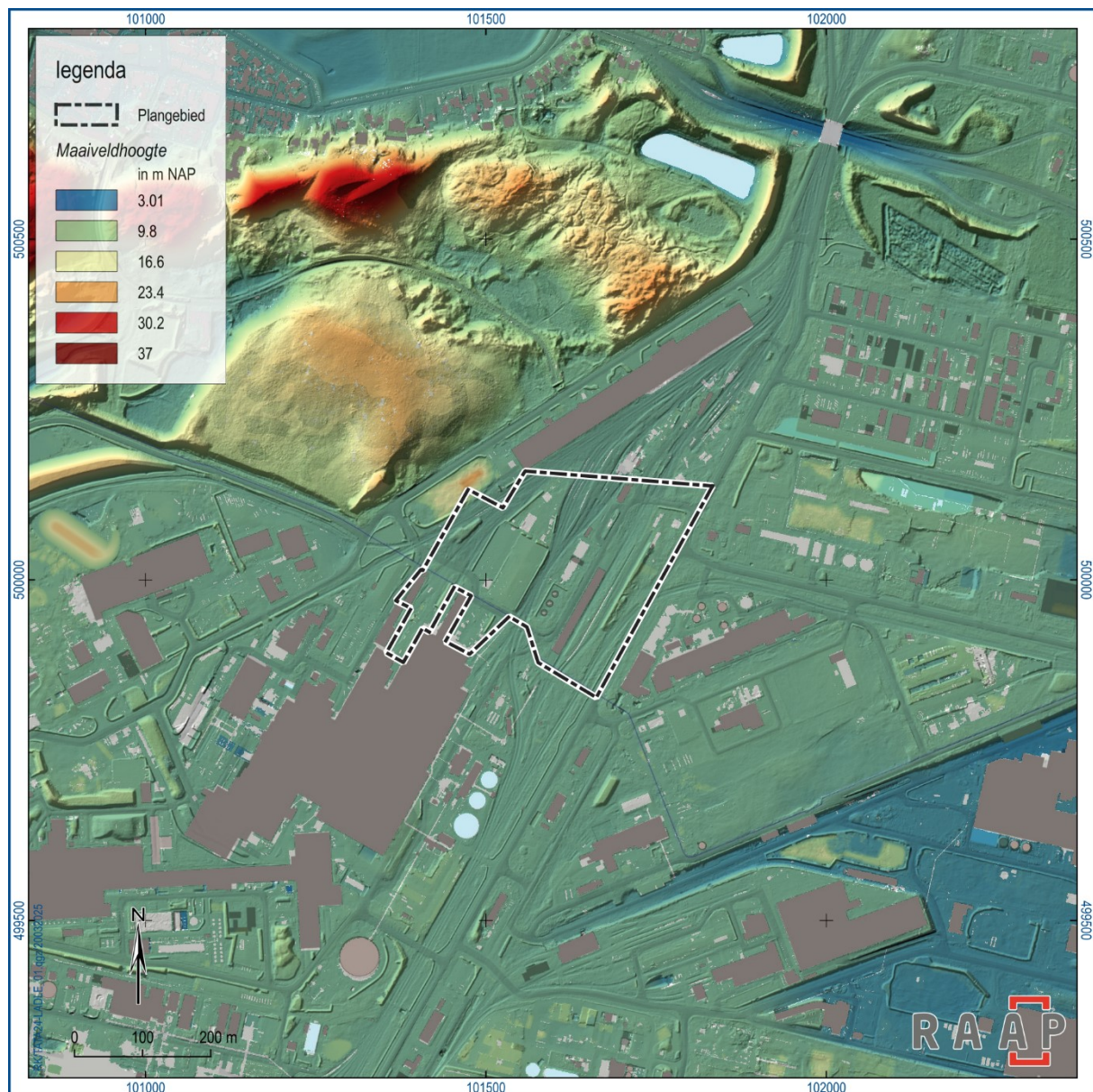
	gebouw en een spooreplacement aan de Blokkentreinweg bedraagt de versterking 3 meter en dieper. Ter plaatse van drie silo's is de bodem van 1,5 tot 3,0 m diep verstoord. In het noorden is mogelijk sprake van een stukje onverstoord bodem (figuur 18).
Grondwatertrap of -stand	Niet gekarteerd.
Milieutechnische condities	Geen registraties. ¹¹
Aanwezige constructies (funderingen, kelders e.d.)	Funderingen, spoorcunetten.
Locatie en diepte van kabels/leidingen	Zie figuur 19. KLIC geeft geen informatie over diepteligging.

Tabel 4. Overzicht van de huidige situatie van het plangebied.

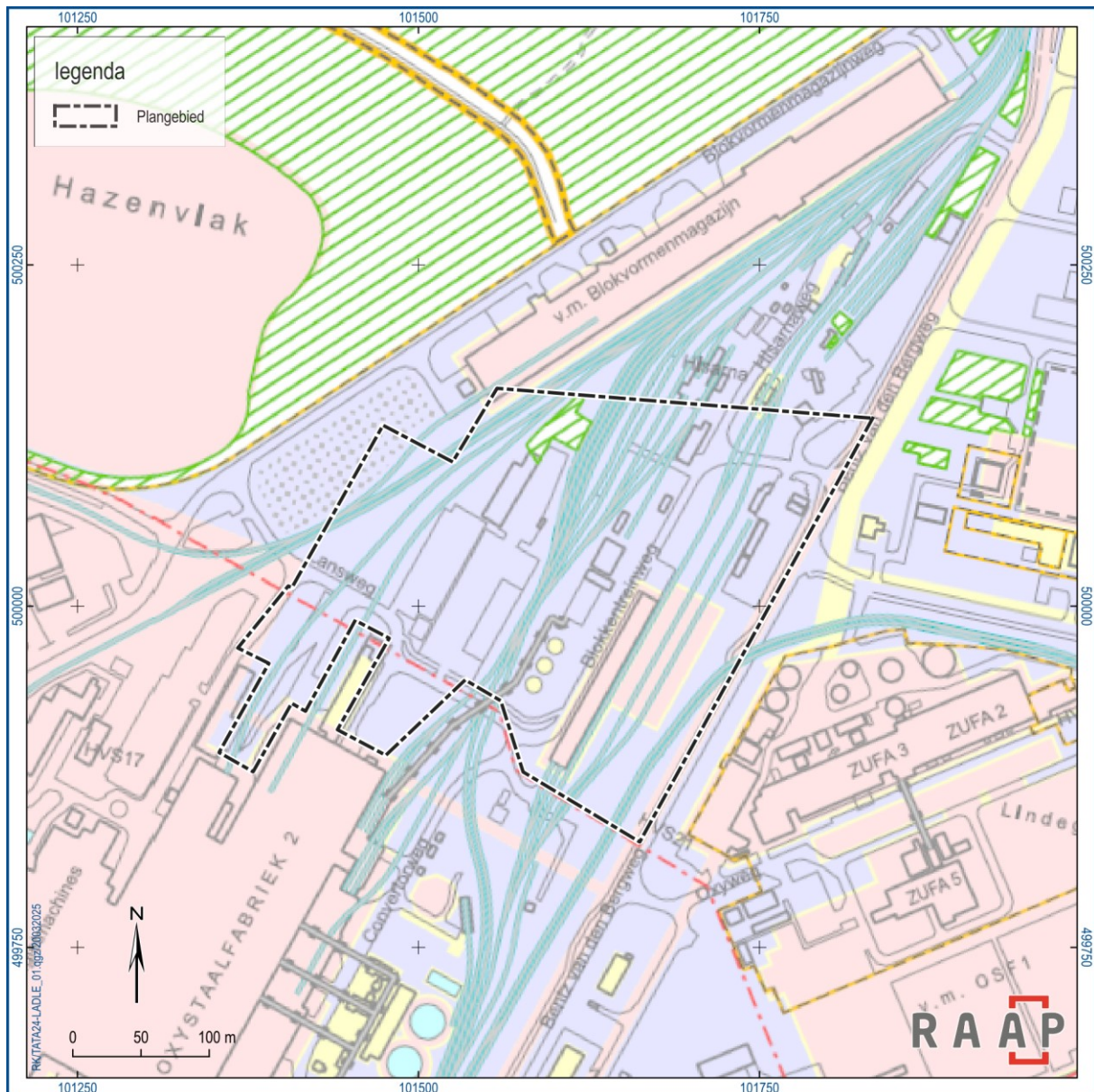
¹¹ Bodemloket.nl

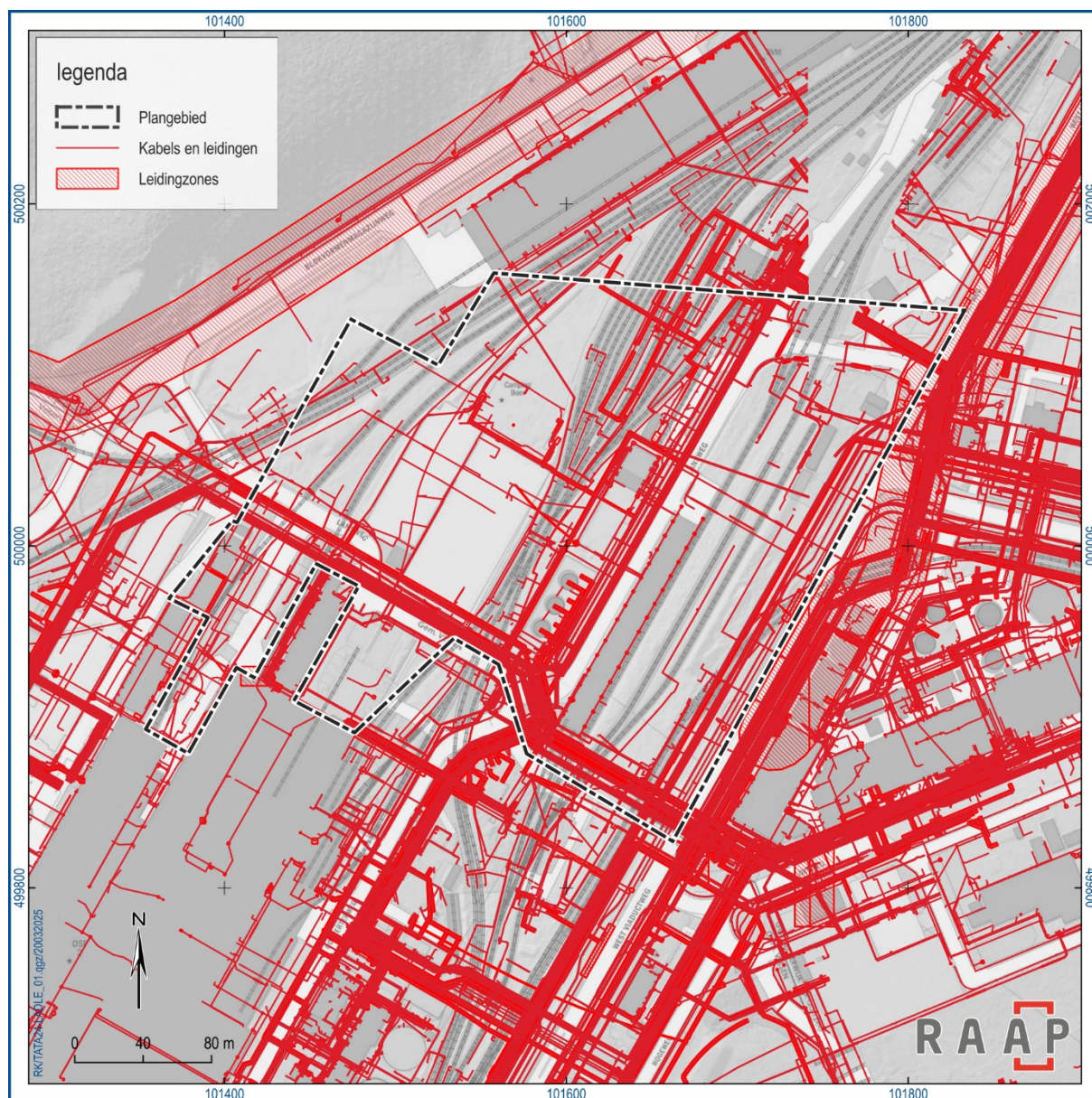
Figuur 16. Luchtfoto.

Figuur 17. Weergave van de maaiveldhoogte volgens het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN4).

Figuur 18. Inventarisatie van de diepte van bodemverstoringen op het terrein van Tata Steel. Groene arcering: mogelijk onverstoord; lila: 0 – 1,5 m diep verstoord; geel: 1,5 tot 3 m diep verstoord; oranje: 3 m en dieper verstoord.

Figuur 19. Kabels en leidingen (KLIC).

2.6 Toekomstige situatie

Uit navraag bij de opdrachtgever is het volgende gebleken over de toekomstige situatie:

Aard	Nieuwbouw ladle preparation building en SA-filter
Omvang en diepte	Tot max. 5 m -mv in het westen (ladle preparation building) en tot 2 m -mv in het oosten (SA-filter); oppervlak max. 86.260 m ² .
Invloed op maaiveld en grondwater	Geen.
Toekomstig gebruik	Ladle preparation building en SA-filter.
Toekomstige gebruiker	Tata Steel.

Tabel 5. De toekomstige situatie.

3 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van de tijdens het bureauonderzoek verzamelde gegevens is een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld. Deze geeft inzicht in de aard en de ouderdom (inclusief omvang en uiterlijke kenmerken), (diepte)ligging, en gaafheid van eventueel aanwezige archeologische resten.

Aard en ouderdom

Het verspreidingspatroon van archeologische vindplaatsen is voor een groot deel gerelateerd aan de fysieke eisen die de mens stelde aan de leef- en woonomgeving. Het meest markant zijn de verschillen tussen jager-verzamelaars enerzijds en landbouwers anderzijds.

Jager-verzamelaars

In de oude en midden steentijd (paleolithicum t/m neolithicum) leefden de mensen voornamelijk van de jacht, visvangst en het verzamelen van eetbare planten en vruchten. Deze zogenaamde jager-verzamelaars trokken door het landschap en verbleven alleen tijdelijk op een plek. Uit een ruimtelijke analyse blijkt dat hun kampementen in vrijwel alle gevallen waren gesitueerd op de overgang van nat naar droog. Nabij dergelijke gradiëntzones waren namelijk de meeste voedselbronnen voorhanden en was (drink)water bereikbaar.

Het oppervlak uit de steentijd bevindt zich vanaf ongeveer 30 m –mv (vanaf ongeveer 22 m -NAP). Er is onvoldoende informatie voorhanden over de aan- of afwezigheid van gradiëntzones. Er geldt dan ook een niet nader gespecificeerde archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de steentijd.

Landbouwers

Met de introductie van de landbouw (vanaf het neolithicum) werd de mate waarin gronden geschikt waren om te beakkeren een steeds belangrijker factor in de locatiekeuze van de mensen. De eerste akkergronden werden aangelegd op de van nature vruchtbaarste gronden. Bovendien moesten de gronden goed ontwaterd zijn.

Het plangebied kenmerkt zich vanaf ongeveer de late ijzertijd door de ligging op een strandwal. Hierdoor worden archeologische resten vanaf deze tijd tot de late middeleeuwen verwacht. Op basis van het historisch kaartmateriaal blijkt dat er in de nieuwe tijd geen bewoning in het plangebied heeft plaatsgevonden.

Vindplaatsen van landbouwsamenlevingen zijn over het algemeen enkele honderden vierkante meters tot meerdere hectare groot (een boerenerf tot een heel dorp) en kenmerken zich door een spreiding van vondstmateriaal in een oude bodemhorizont in de afzettingen van de Oude Duinen.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog lagen in het plangebied Duitse stellingen van de *Atlantikwall*. Voor zover bekend gaat het om drie stuks *light anti aircraft machine guns*.

(Diepte)ligging

Het plangebied kenmerkt zich door een gestapeld landschap waarin meerdere archeologisch relevante niveaus voorkomen. Deze zijn herkenbaar aan ontkalkte zones in het Jonge Duinzand en/of afgedekte bodemhorizonten of veenlagen in de Oude Duinen. Het pakket Oude Duinen kan tot ongeveer 4,67 m +NAP reiken (zie tabel 3; zaakidentificatienummer 5279057100; vanaf 3,05 m -mv). Resten van de inrichting van het landschap voor militaire doeleinden uit de Tweede Wereldoorlog zullen vanaf het maaiveld aanwezig zijn of zijn geweest. Het zuidelijke deel van het plangebied is sinds de jaren '50 van de vorige eeuw minimaal met 3,42 m opgehoogd. Eventuele archeologische resten zullen zich pas vanaf die diepte bevinden.

Fysieke kwaliteit

Aangezien in het plangebied afdekkende pakketten aanwezig zijn in de vorm van Jonge Duinen, is mogelijk sprake van een goede conservering van de archeologische resten in onverstoorde delen van de bodem.

In het plangebied is de bodem afgegraven ten behoeve van de aanleg van het terrein van Hoogovens. Uit het AHN blijkt dat het gaat om een hoogteverschil van ongeveer 4 tot 17 meter. Daaruit kan geconcludeerd worden dat eventuele archeologische resten hier ook deels verdwenen kunnen zijn.

4 Conclusies en advies

4.1 Conclusie

Op grond van de onderzoeksresultaten en onder verwijzing naar de doelstellingen, kunnen de volgende uitspraken worden gedaan:

- De geplande ingrepen reiken tot maximaal 5 m diep in het westen en tot maximaal 2 m diep in het oosten.
- Vanaf 30 m diepte geldt een niet nader te specificeren verwachting voor de aanwezigheid van resten van tijdelijke kampementen van jagers-verzamelaars uit de steentijd.
- Het niveau van de Oude Duinen kan worden verwacht vanaf 4,67 m +NAP, dat is vanaf 3,05 m -Mv
- In het grootste deel van het plangebied is de bodem van 0 tot 1,5 m diep verstoord. Onder enkele silo's bedraagt de verstoring 1,5 tot 3 m. Plaatselijk in de oostelijke helft van het plangebied – waar de bodem tot 2 m diep ontgraven gaat worden – is de bodem tot 3 m en dieper verstoord. In het zuidelijke deel bestaat minimaal de bovenste 3,42 m uit recente ophoging. Recent onderzoek meldt in het uiterste westen verstoringen tot meerdere meters diep.
- Vanaf de onderzijde van de aanwezige verstoring bestaat de kans op de aanwezigheid van afgedekte bodemhorizonten waarin resten van bewoning door landbouwsamenlevingen aanwezig kunnen zijn. Binnen het traject van de Oude Duinen en strandwallen kunnen resten worden verwacht uit de late ijzertijd tot de late middeleeuwen.
- Er bestaat een kans op de aanwezigheid van resten van Duitse luchtdoelstellingen.

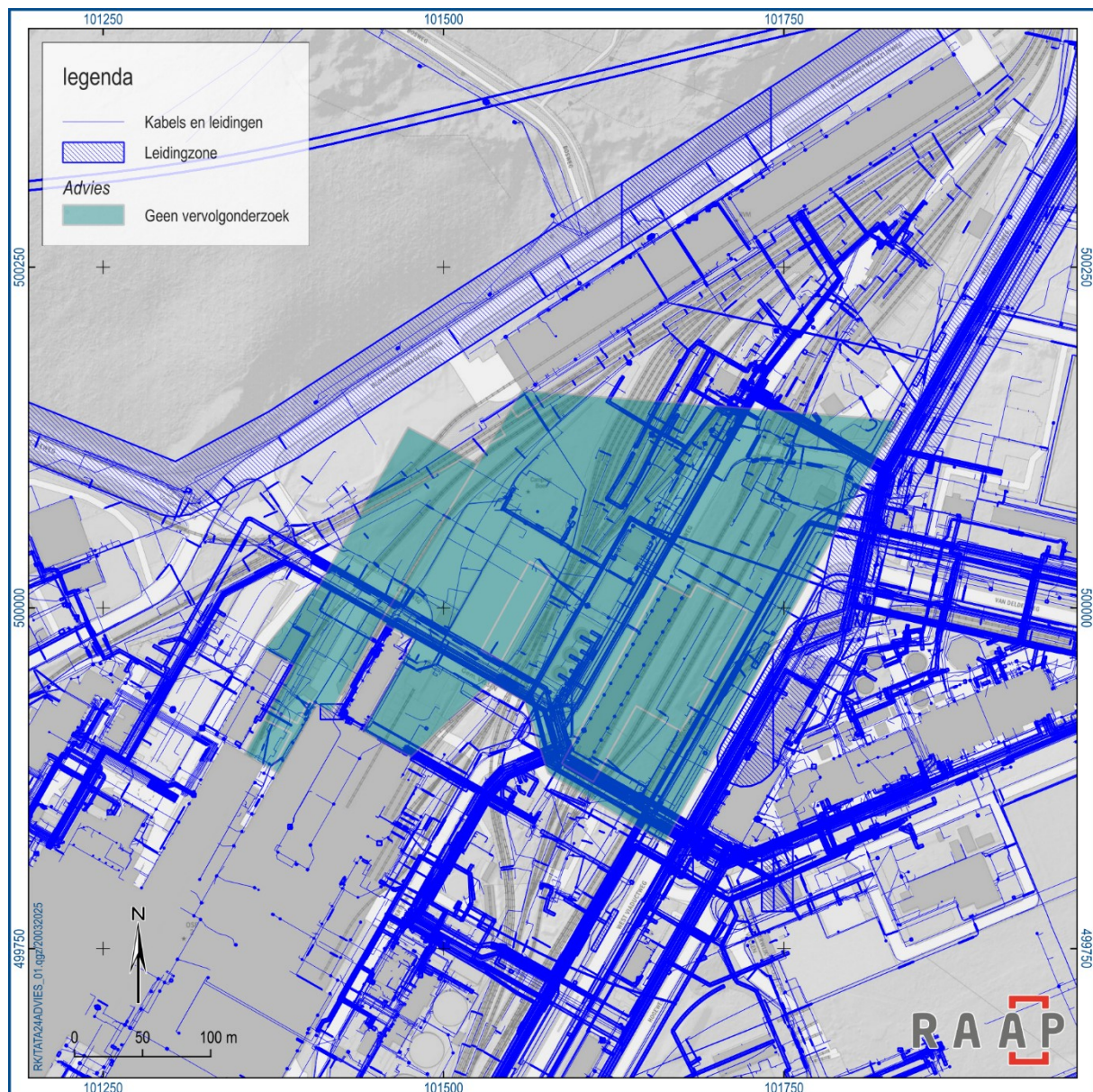
4.2 Advies

Op basis van de resultaten van het onderzoek blijkt dat in het plangebied geen archeologische resten meer bedreigd worden door de voorgenomen bodemingrepen. Daarom wordt geadviseerd om in het plangebied geen vervolgonderzoek meer uit te laten voeren. In het oosten, waar de verstoring 2 m diep wordt, is een verstoring tot 3 m diep aanwezig. In het westen, waar de geplande verstoring 5 m diep gaat worden, blijkt uit resultaten van archeologisch veldonderzoek dat de bodem tot meerdere meters diep verstoord is.

Indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, dan is conform artikel 5.10 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap c.q. de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verplicht (vondstmelding via ARCHIS).

4.3 Tot slot

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Velsen en Beverwijk, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

Figuur 20. Kaart bij het advies.

Literatuur

- , 2023. Plangebied HTD Menger te Wijk aan Zee, gemeente Beverwijk; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkenkend booronderzoek). RAAP-rapport 6516.
- , 2021. Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. boringen. Net op zee - Hollandse Kust (west Bèta), locatie 4 en 5, gemeente Beverwijk en locatie 1 en 2, gemeente Velsen. Antea Group Archeologie-rapport 2021/3 en 2021/4.
- , 2004. Geomorfologische kaart Nederland (GKN). Achtergronddocument bij het landsdekkende digitale bestand. Alterra-rapport 1039, Wageningen.
- , 2024 (in prep.). Plangebied Heracless te Velsen-Noord, gemeente Velsen. Inventariserend veldonderzoek (verkenkend en karterend booronderzoek). RAAP Rapport 7412.
- , 2022. Plangebied Lansweg te Wijk aan Zee, gemeente Beverwijk; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkenkend- en karterend booronderzoek). RAAP-rapport 6024.
- , 2016. Beoordelingsrichtlijn Archeologie. BRL SIKB 4000. SIKB, Gouda.
- , 2021. Geologische overzichtskaart Nederland. <https://www.dinoloket.nl/ondergrondmodellen>
- , 2006. Nieuwe landelijke paleogeografische kaarten van Nederland in het Holoceen.
- , 2006. Geologische overzichtskaart van Nederland. TNO Bouw en Ondergrond, Utrecht.
- , 2019. Plangebied Schrootopslaglocatie Bosweg te Wijk aan Zee, gemeente Beverwijk; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkenkend booronderzoek). RAAP-rapport 3901.

Websites/Digitale bronnen

ruimtelijkeplannen.nl

omgevingswet.overheid.nl

lokaleregelgeving.overheid.nl

dinoloket.nl

allemolenskaart.nl

ikme.nl

<https://geoapps.noord-holland.nl/GeoWeb/Viewer/?app=d46e98fbf40849859f712b54acf92977>

bodemloket.nl

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuren:

Figuur 1. Aanduiding plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).	5
Figuur 2. Beleidskaarten van de gemeente Beverwijk (in het noorden) en Velsen (in het zuiden).	6
Figuur 3. Archeologische dubbelbestemmingen.	7
Figuur 4. Landschappelijke ontwikkeling van de laatste ijstijd tot en met de ijzertijd ([REDACTED], 2006).	11
Figuur 5. Landschappelijke ontwikkeling vanaf de ijzertijd tot in de 19 ^e eeuw ([REDACTED], 2006).	12
Figuur 6. Geologische kaart.	14
Figuur 7. Geomorfologische kaart.	15
Figuur 8. Bodemkaart.	16
Figuur 9. Archeologische gegevens (Archis3).	17
Figuur 10. Eerder in de omgeving uitgevoerd archeologisch veldonderzoek (Archis3).	18
Figuur 11. Geallieerde stafkaart (Canadian Overprint).	20
Figuur 12. Globale ligging van het plangebied (rood) op de Kaart van [REDACTED] Colom uit 1639. Het noorden is rechts.	21
Figuur 13. De kadastrale minuutplan van 1832. In rood de globale ligging van het plangebied.	22
Figuur 14. Het plangebied op diverse historische topografische kaarten uit de 19 ^e en 20 ^e eeuw.	23
Figuur 15. Panden op bouwjaar.	24
Figuur 16. Luchtfoto.	26
Figuur 17. Weergave van de maaiveldhoogte volgens het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN4).	27
Figuur 18. Inventarisatie van de diepte van bodemverstoringen op het terrein van Tata Steel. Groene arcering: mogelijk onverstoord; lila: 0 – 1,5 m diep verstoord; geel: 1,5 tot 3 m diep verstoord; oranje: 3 m en dieper verstoord.	28
Figuur 19. Kabels en leidingen (KLIC).	29
Figuur 20. Kaart bij het advies.	33

Tabellen:

Tabel 1. Administratieve gegevens.	9
Tabel 2. Overzicht van geraadpleegde geologische, geomorfologische en bodemkundige kenmerken van het plangebied en de directe omgeving.	13
Tabel 3. Overzicht van eerder archeologisch veldonderzoek in en rond het plangebied (Archis3).	19
Tabel 4. Overzicht van de huidige situatie van het plangebied.	25
Tabel 5. De toekomstige situatie.	29

Bijlagen:

Bijlage 1. Tijdschaal
Bijlage 2. Motivatie geraadpleegde bronnen

Bijlage 1. Tijdschaal

Geologische perioden				Archeologische perioden					
Tijdvak	Chronozone		Datering	Tijdperk			Datering		
Holoceen	Laat Subatlanticum		1150 na Chr. 0 450 voor Chr. 3700 7300 8700 9700	Recente tijd			1945		
				Nieuwe tijd	C	1850			
	B	1650							
	A	1500							
	Vroeg Subatlanticum			Middeleeuwen	Laat B		1250		
					Laat A		1050		
				Vroeg	D: Ottoonse tijd	900			
					C: Karolingische tijd	725			
					B: Merovingisch tijd	525			
					A: Volksverhuizingstijd	450			
	Romeinse tijd			Laat	270				
				Midden	70 na Chr.				
				Vroeg	15 voor Chr.				
	Subboreaal			IJzertijd	Laat	250			
Midden			500						
Vroeg			800						
Atlantium		Bronstijd	Laat	1100					
			Midden	1800					
			Vroeg	2000					
Boreaal		Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850					
			Midden	4200					
			Vroeg	4900/5300					
Preboreaal		Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450					
			Midden	8840					
			Vroeg	9700					
Pleistoceen	Weichselien	Laat Glaciaal	Late Dryas	11.050					
			Allerød	11.500					
			Vroege Dryas	12.000					
			Bølling	12.500					
			Vroegste Dryas	13.500					
		Pleniglaciaal	Laat						
				Denekamp	30.500				
			Vroeg	Midden	Hengelo	60.000			
					Moershoofd	71.000			
					Odderade				
		Vroeg Glaciaal		Brerup					
					114.000				
		Eemien			126.000				
	Saalien II			236.000					
	Oostermeer			241.000					
	Saalien I			322.000					
	Belvédère/Holsteinien			336.000					
	Glaciaal x			384.000					
	Holsteinien			416.000					
	Elsterien			482.000					
	482.000								
	Prehistorie	Paleolithicum (Oude Steentijd)			Laat		12.500		
								Jong B	16.000
					Midden		250.000		
								Oud	

Bijlage 2. Motivatie geraadpleegde bronnen

LS03 en LS04, motivatie voor de keuze van de geraadpleegde bronnen (x indien van toepassing)

Bron	Geraadpleegd en afgebeeld/beschreven	Geraadpleegd, niet afgebeeld	Niet beschikbaar voor dit plan-/onderzoeksgebied	Bevat geen (nieuwe) relevante informatie	Opmerking
Bodemkaart van NL	x				
Geologische kaart van NL	x				
Geomorfologische kaart van NL	x				
Gedetailleerde bodemkaarten			x		
DINO		x			
Gegevens milieukundig bodemonderzoek		x			
Actueel Hoogtebestand Nederland	x				
Lucht- en satellietfoto's	x				
Topografische kaart van Nederland	x				
Oud(st)e kadasterkaarten	x				
Historische kaarten van Nederland	x				
Beeldmateriaal bouwhistorie			x		
Archeologische en cultuurhistorische rapportages		x			
Archieven (RAAP)		x			
Eigenaar en gebruiker		x			
AMK	x				
Archis	x				
CMA				x	
CAA				x	
CHW		x			
Literatuur (arch./aardwet.)		x			
Gebiedsgerichte specialisten		x			
Amateurarcheologen				x	
Gemeentelijke waarden- of verwachtingskaart		x			
Archeologisch depot				x	